

Emnerapport ved LLE

anonymisert

Emnenivå: Bachelor og master

Programnivå: BAHF-NOFI og MAHF-NOFI

Emne/program	<p>NOFI250 og NOFI300: Norrøne teksthistorier (15 stp.)</p> <p>Dette kurset gav en innføring i tre utvalgte norrøne tekster, der studentene skulle studere tekstoverleveringen og tekstvariasjonen, foruten innholdet av selve teksten – kort sagt hele dens historie. De tre tekstene var <i>Konungs skuggsjá</i>, <i>Piðriks saga af Bern</i> og <i>Króka-Refs saga</i>. Kurset var felles for bachelor- og masternivået. Oppgavene på begge nivåene skulle skrives med grunnlag i en eller flere av de tre tekstene som ble gjennomgått på kurset. Til hjelp for arbeidet med disse oppgavene ble den siste delen av kurset avsatt til veiledning og oppfølging av oppgaveskrivingen. Gjennom hele kurset ble studentene oppfordret til å delta aktivt. Det var to som leverte en bacheloroppgave (NOFI250) og to som leverte en semesteroppgave på masternivå (NOFI300).</p>
År	2019 (høst)
Emneansvarlig/ Programstyreleder (fagkoordinator)	Emneansvarlig: N.N. Faglærere: I alt fem faglærere, her omtalt som 1–5 Fagkoordinator: Helen Leslie-Jacobsen
Samlet vurdering av gjennomføringen av emnet/programmet	<p>Lærerne på kurset var alene om sine undervisningsbolker og rapporterer derfor individuelt her:</p> <p>Allment om tekstoverlevering og tekstvariasjon : faglærer 1</p> <p>Dette var en allmenn innføring i tekstkritikk, der fokuset var på edisjonsfilologiske perspektiver, dvs. tekstmodeller, stemmatologi, feiltypologi, tekstvariasjon og utgavetyper. Tanken var at disse begrepene skulle konkretiseres i den påfølgende gjennomgangen av de tre tekstene.</p> <p>Konungs skuggsjá : faglærer 2</p> <p>Disse timene har tatt opp kulturell og historisk kontekst for teksten til <i>Konungs skuggsjá</i>. Det ble også gitt oversikt over relaterte tekster i samme miljø. Disse ble knyttet til spørsmål om overlevering, mulige kilder for og originaliteten av <i>Konungs skuggsjá</i>. Tanken var at studentene arbeider omfattende med en tekst fra forskjellige perspektiver som viser fram kompleksiteten av tekstutvikling, skrivermiljø og samfunnet i Norge i 1200-tallet. Studentene ble informert om litteratur og gjennomgang av problemstillinger før og under timene og det ble forventet at alle forberede kurstimene på forhånd.</p> <p>Studentene leste tekstene og kunne delta aktiv i diskusjonene som ble forberedt av faglæreren. Det ble holdt en studentpresentasjon, der temaet ble gitt av faglæreren. Det ble forventet</p>

at alle studentene er forberedt på presentasjonen og kan delta i en diskusjon om argumenter for eller imot hypotesene gitt i presentasjonen. Faglæreren mener at dette fungerte godt, slik at presentasjonen ble fulgt av en god og levende diskusjon blant studentene.

I denne delen kan det ellers rapporteres at alle studentene deltok aktivt i timene og viste en god forståelse av materialet.

***Þiðriks saga af Bern* : faglærer 3**

I timene ble det gitt en kulturell og historisk bakgrunn for sagaen. Ulike kilder som sagaen bygger på, ble presentert, både litterære og kunstneriske verk. Videre ble det gitt en omfattende gjennomgang av de overleverte håndskriftene og tre ulike utgaver av sagaen.

Det var forventet at studentene skulle komme forberedt til undervisningen, men dette skjedde i liten grad. Timene ble derfor i stor grad brukt til at faglærer gjennomgikk stoff, og det ble lite diskusjon.

I timene om *Þiðriks saga af Bern* ble det holdt to student-presentasjoner. Tema for presentasjonene var gitt av faglærer og de to studentene holdt innlegg av høy kvalitet. Det er tydelig at obligatoriske krav som disse muntlige presentasjonene er viktige for å få studentene til å arbeide utenfor timene.

***Króka-Refs saga* : faglærer 4**

Timene gav en innføring i selve sagaen, så som datering, oppbygging, karakterskildring, samt en oversikt over faglige tilnærminger til både *Króka-Refs saga* og såkalte "etterklassiske" Islendingesagaer generelt. Sagaens håndskriftoverlevering ble diskutert, både med tanke på utgaver av teksten og den kulturelle og historiske bakgrunnen til håndskriftproduksjonen etter reformasjonen. Videre ble det gitt en innføring i ny- og materialfilologiske forskningsmetoder.

En stor del av timene ble brukt til forelesning. Studentene fikk to praktiske oppgaver. En øvelse i timen med forskjellige utgaver av *Króka-Refs sagas* som siktet på å bli kjent med forskjellige typer utgaver samt å kunne finne informasjon om håndskrifter som ble brukt i utgavene og variantapparatet. Dessuten fikk studentene i hjemmeoppgave å prøve å finne flest mulige pappirhåndskrifter til *Króka-Refs sagai* trykte kataloger. Tross at all bibliografisk informasjon ble gitt og alle kataloger er tilgjengelige online var det ingen som gjorde oppgaven.

Det ble holdt en studentpresentasjon som var veldig godt gjennomført, den andre planlagte presentasjonen falt bort pga. sykdom.

Studentene virket interesserte i selve timene, men det viste seg å være en stor utfordring å motivere studentene til å forberede seg og gjøre oppgaver hjemme.

	<p>Oppfølging av skrivearbeidet : faglærer 5</p> <p>Bare to av studentene leverte utkast før fristen. Jeg gjennomførte språkvask for disse studentene og ble bi-veileder til én av de. I de to dobbelttimene snakket vi om hvordan man kan skrive og organisere en filologisk oppgave.</p>								
<p>Emne: Er emnet student-evaluert? Hva kom i så fall fram der?</p> <p>Program: Funn i eventuelle programsensorrappporter sist år.</p>	<p>Det ble ikke gjennomført noen anonym evaluering av kurset. Faglærer 5, som møtte studentene i avslutningsfasen, meldte at studentene uoppfordret hadde sagt seg fornøyd med kurset.</p> <p>Ingen særskilte merknader om det herværende opplegget for NOFI250 og NOFI300 i programsensorrappporten for 2018.</p>								
<p>Var det noe som ikke fungerte godt nok? Er det behov for å foreta justeringer eller sette inn tiltak for å forbedre emnet/programmet? Hvilke?</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Alle faglærere som ikke har gyldig forfall, bør møte på orienteringsmøtet. - Alle faglærere bør bruke kunngjøringsfunksjonen på Mitt UiB. - Ved kurs av denne typen (der det er flere lærere) bør hver lærer uoppfordret overlevere en tilstandsrapport til neste faglærer. - Det er svært uheldig at emneansvarlig ikke fikk anledning til å gjennomgå en av de tre tekstene (slik det var planlagt); det ville ha skapt en langt bedre integrasjon av emnene på kurset. - De utkastene studentene skrev mot slutten av kurset, ble i liten grad utvekslet mellom faglærerne; en bedre utveksling kunne ha styrket den individuelle veiledningen. 								
<p>Andre kommentarer eller innspill</p>	<p>Frafall</p> <p>To masterstudenter leverte ikke. Den ene bestemte seg for å slutte på programmet og den andre var sykemeldt fra omtrent midt i semesteret og utover. Vi tror ikke at kurset var medvirkende til dette frafallet.</p> <p>Eksamensresultater</p> <p>Ingvil Brügger Budal ved Høgskolen på Vestlandet var ekstern sensor og sensurerte individuelt med hver av de tre faglærerne 2, 3 og 4. Den muntlige eksamenen ble likeledes gjennomført individuelt med tre personer til stede på hver eksaminasjon, dvs. faglæreren for den enkelte teksten, ekstern sensor og studenten. I samsvar med studieplanen er den muntlige eksamenen justerende, slik at det var mulighet for å korrigere sensuren på den skriftlige oppgaven.</p> <p>Utfallet ble som følger:</p> <table data-bbox="593 1848 1390 1993"> <tr> <td>Kandidat 1 (<i>Konungs skuggsjá</i>):</td> <td>D (uendret etter muntlig)</td> </tr> <tr> <td>Kandidat 2 (<i>Króka-Refs saga</i>):</td> <td>A (opp fra B etter muntlig)</td> </tr> <tr> <td>Kandidat 3 (<i>Króka-Refs saga</i>):</td> <td>D (uendret etter muntlig)</td> </tr> <tr> <td>Kandidat 4 (<i>Piðriks saga</i>):</td> <td>A (uendret etter muntlig)</td> </tr> </table> <p>Det kom ikke klager på sensuren.</p>	Kandidat 1 (<i>Konungs skuggsjá</i>):	D (uendret etter muntlig)	Kandidat 2 (<i>Króka-Refs saga</i>):	A (opp fra B etter muntlig)	Kandidat 3 (<i>Króka-Refs saga</i>):	D (uendret etter muntlig)	Kandidat 4 (<i>Piðriks saga</i>):	A (uendret etter muntlig)
Kandidat 1 (<i>Konungs skuggsjá</i>):	D (uendret etter muntlig)								
Kandidat 2 (<i>Króka-Refs saga</i>):	A (opp fra B etter muntlig)								
Kandidat 3 (<i>Króka-Refs saga</i>):	D (uendret etter muntlig)								
Kandidat 4 (<i>Piðriks saga</i>):	A (uendret etter muntlig)								

	<p>Som lærere er vi ikke glade for at to av de fire kandidatene fikk karakteren D, men det er vanskelig å si hva som skulle ha vært gjort annerledes. I siste instans er det studentene selve som er ansvarlige for sine resultater. Den eksterne sensoren er rutinert og har sensurert en lang rekke eksamener i NOFI-emner. Det er lite trolig at sensuren har vært for streng.</p> <p>Sensorveiledning</p> <p>Vi utarbeidet en detaljert sensorveiledning for kurset. Det er grunn til å tro at den spesifiserte sensorveiledningen (som også studentene fikk tilgang på) var med på å klargjøre kravene og dermed gjorde det lettere for studentene å forberede seg til eksamen.</p>
--	--

Merknad fra den emneansvarlige: Det er en slående forskjell på egenvurderingen til faglærer 2 på den ene siden og faglærerne 3 og 4 på den andre. Etter mange års erfaring med undervisning av norske og utenlandske studenter, kunne jeg uten videre kjenne meg igjen i egenvurderingene til faglærerne 3 og 4, ikke minst i at det var vanskelig å få studentene til å forberede seg og gjøre pålagte oppgaver. Det var overraskende å se hvor positivt faglærer 2 vurderte sine egne timer og studentaktiviteten i disse. Om kurset hadde fungert så godt som vedkommende mente at det gjorde i denne delen, er det ikke lett å forklare at aktiviteten skulle falle så kraftig i de to neste delene. Det virker sannsynlig at egenvurderingene til faglærerne 3 og 4 er de mest realistiske.

Vedlegg: Sensorveiledning for NOFI300 (så godt som identisk med NOFI250)

Sensorrettleiing for enkeltvurdering

Emnekode	NOFI300
Semester	H 2019
Lærarar	N.N.
Emnetittel	Norrøn filologi bacheloroppgåve : Norrøne teksthistorier
Emneomtale	https://www.uib.no/emne/NOFI300
Timeplan	https://tp.uio.no/uib/timeplan/timeplan.php?id=NOFI300&type=course&sort=week&sem=19h&lang=no
Litteraturliste	https://bibsyst-d.alma.exlibrisgroup.com/leganto/readinglist/lists/5714917710002207?institute=47BIBSYS_UBB&auth=SAML

Mål

Målet med NOFI300 er at studentane skal få høve til ytterlegare fordjuping i norrønt, utover det dei har oppnådd i bachelorstudiet, og at emnet skal vere med på å skape breidd og kontrast i masterstudiet.

Eit særskilt føremål med NOFI300 er at det skal gje øving i vitskapleg metode tilpassa emnet og i søk av litteratur og andre faglege ressursar. Saman med det prosjektførebuande kurset NOLISP300 skal det gje eit generelt grunnlag for arbeidet med masteroppgåva.

Læringsutbyte

Det allmenne læringsutbyttet går fram av emneplanen (sjå lenke under emneomtale ovanfor).

Pensum

Pensum er oppført i Leganto (sjå lenke under litteraturliste ovanfor).

Krav om aktivitet

Studenten skal halde ein presentasjon på 20–25 minuttar av eit fagleg tema på kurset. Temaet blir avtalt med faglærar, som også godkjenner presentasjonen.

Eksamen

Ei rettleidd semesteroppgåve på 13–17 sider og ein justerande, munnleg eksamen. Sjå emneplanen for nærmare detaljar.

Innhald

Kurset gjev ei innføring i tre utvalde norrøne tekstar, der studentane skal sjå på tekstoverleveringa og tekstvariasjonen, forutan på innhaldet av sjølve teksten – kort sagt på heile historia deira. Dei tre tekstane er *Konungs skuggsjá*, *Piðriks saga af Bern* og *Króka-Refs saga*. Bacheloroppgåva på kurset kan skrivast med grunnlag i ein eller fleire av dei tre tekstane som blir drøfta på kurset. Til hjelp for arbeidet med bacheloroppgåva vil den siste delen av kurset bli avsett til rettleiing og oppfølging av oppgåveskrivinga, og både då og elles i kurset må studentane delta aktivt.

1. Allment om tekstoverlevering og tekstvariasjon

Studentane skal kunne

- ha innsikt i og diskutere ein tekstmodell, med termar som *verk*, *versjon* og *dokument*, og knyte denne til overleveringa av handskrifter og fragment av handskrifter
- forstå korleis ein *kodeks* (eit handskrift) er oppbygd av *legg* og korleis denne oppbygginga kan visualiserast og kva som er skiknaden på *paginering* og *foliering*
- kjenne til analyse av *skrivarhender* i eit handskrift, og vite at både *paleografiske* og *ortografiske* trekk kan vere med på å bestemme skifte mellom skrivarhender
- kjenne til eit *stemma*, både oppbygginga av dette og terminologien som blir brukt (t.d. *arketyp* og *hyparketyp*)
- ha kjennskap til ein elementær *feiltyologi* og knyte denne til forståinga av *variantar*
- forstå og eksemplifisere ulike utgåvetypar, og reflektere over korleis desse kan representere tekstvariasjonen i eit verk
- kjenne til dei tre fokale nivåa for tekstattgjeving, dvs. det *faksimilære*, det *diplomatariske* og det *normaliserte*
- kjenne til skilnaden i perspektiv mellom *tradisjonell filologi* og såkalla *nyfilologi* (eller *material-filologi*), og reflektere over kva for konsekvensar dette skiljet får for forståinga av ei tekstoverlevering

2. *Konungs skuggsjá*

Studentene skal

- kjenne til innholdet av *Konungs skuggsjá*
- kjenne til ulike typer utgaver
- kjenne til stemmaet til *Konungs skuggsjá*, både oppbygginga av dette og på hvilket grunnlag det ble laget
  - særlig skille mellom A- og B-familien, tidsforholdet for de norske og de islandske handskriftene, og kjenne til en viktig term som *kontaminasjon*
- kjenne til tilstanden av noen av de handskriftene som er overlevert (norsk vs. islandsk)
- kjenne til diskusjonen om originaliteten av prologen samt viktige argumenter for/imot denne, t.d.
  - analysen til Holm-Olsen for hovedhandskriftet AM 243 b α fol. som inneholder linjetall prologen ville ha hatt i dette handskriftet
  - innhold av prologen som ikke svarer til det som er skrevet ned i *Konungs skuggsjá*
  - at prologen kun finnes i yngre islandske handskrifter
- kjenne til diskusjonen om genren til *Konungs skuggsjá* (*speculum*-genre og encyklopedisk tradisjon) i en europeisk sammenheng
- kjenne til relevansen av *Stjórn* i denne sammenhengen
- kjenne til diskusjonen om inndelinga av *Konungs skuggsjá* i 2 eller 3 hoveddeler og argumentene for de to inndelingene, t.d.
  - innrykket foran del 2
  - sammenheng med prologen
  - tekstlig markering av ny del
- kjenne til den tekstuelle forbindelsen mellom *Stjórn 3* og *Konungs skuggsjá*
  - kjenne til diskusjonen om dateringa til de to tekstene (Storm vs. Bagge)
  - plassere *Konungs skuggsjá* i en litteraturhistorisk sammenheng
- kjenne til to avvikstyper for bibelske forlegg og *Konungs skuggsjá*/*Stjórn* i sammenheng med middelalderens bruk av Bibelen
  - resyméer og parafraser
  - tillegg og forandringer

3. *Piðriks saga af Bern*

Studentene skal:

- ha inngående kjennskap til det overleverte håndskriftsmaterialet av *Piðriks saga af Bern* (Holm Perg 4 fol., AM 178 og 177 fol.). Det forventes at studentene skal
  - kunne datere de ulike håndskriftene
  - ha oversikt over større lakuner
  - vite om antall skriverhender og deres nasjonalitet
- ha kjennskap til det litterære miljøet rundt Håkon Håkonsson i høymiddelalderen i Bergen. Det forventes at studentene kan
  - peke på grunner til hvorfor en stor mengde litteratur ble nedskrevet og oversatt i Bergen på denne tiden (fredstid i Norge, litteraturen hadde både en oppdragende og underholdende funksjon, Håkon Håkonssons ideer om å heve det norske riket til et europeisk storhetsnivå og fremme et diplomatisk og økonomisk samarbeid med Europa)
- ha god kjennskap til verket *Piðriks saga af Bern*. Med dette forventes det at studentene kan
  - si noe om sagaens størrelse (en av de lengste norrøne sagaene)
  - kunne si noe om nedskrivningen av verket (trolig i Bergen, ca. 1250)
  - kjenne til *Didrikskrönikan* (en sterkt forkortet utgave av sagaen trolig produsert en gang mellom 1434–1447)
  - kunne argumentere for og i mot om det er en fornalder- eller riddersaga
  - kjenne til noe av innholdet i sagaen (Didrik og hans kjemper, nesten alle de store heltene fra folkevandringstiden, blant andre hunnerkongen Attila, goterkongen Ermanarik, Sigurd Fåvnesbane og Nivlungene)
  - kjenne til stoff i sagaen som er kjent fra andre kilder, eksempel: *Hildebrandslied*, *Den eldre Edda*, *Nibelungenlied*
- ha god kjennskap til de ulike utgivelsene av *Piðriks saga af Bern*. Det er forventet at studentene kjenner til følgende utgaver: utgavene til Johan Peringskiöld (1715), Carl Richard Unger (1853) og Henrik Bertelsen (1905–1911), og at de kan peke på enkelte forskjeller og likheter mellom disse tre utgavene, for eksempel hvilket språk utgavene er på, hvilke håndskrifter som er brukt og hvordan lakuner håndteres
- ha inngående kjennskap til Volund (*Velent*, *Vølundr*, *Weland*). Det forventes at studentene
  - kjenner historien og fremstillingen av Volund godt både fra eddadiktet *Vølundarkviða* og kapitlene om han i Bertelsens utgave (s. 105–131), slik at de kan peke på forskjeller og likheter i de to kildene
  - kjenner til andre kilder hvor Volund er fremstilt, eksempelvis i *Deor*, *Beowulf*, *Franks Casket* og *Ardre VIII* (runestein), slik at de kan si noe om Volunds popularitet og utstrakte bruk i flere land.
- ha kjennskap til Didrik (*Piðrik*, *Theoderik*) i andre kilder, for eksempel takmalerier i Floda Kyrkje (Sverige), San Zeno-kirken (Verona), Codex Pal. Germ. 359. (Heidelberg, Tyskland).

4. *Króka-Refs saga*

Studentene skal

- kjenne innholdet av *Króka-Refs saga*
- kunne plassere sagaen i en litteraturhistorisk sammenheng. Det forventes at studenten skal
  - kjenne sagaens datering og hva dateringen bygger på
  - kunne nevne sagaens litterære trekk og motiver

- kunne diskutere hvorfor sagaen anses være en fiktiv fortelling og hva dette innebær for sagaens sjangertilhørighet
- ha kjentskap til tekstgruppen «post-klassiske» Islendingesagaer, kunne anføre grunner til at de anses skille seg fra «klassiske» Islendingesagaer og problematisere disse
- kjenne middelalderhandskriftene som inneholder *Króka-Refs saga*, deres datering, tilstand og forholdene mellom dem
- ha en oversikt over papirhandskriftene til *Króka-Refs saga* – hvor mange det er, hvor de er bevart og hvordan de fordeles på de forskjellige århundrene
- ha kjennskap til ulike typer utgaver (vitenskapelig, populær; diplomatarisk, normalisert) og kunne nevne de sentrale utgavene av *Króka-Refs saga*
- kunne finne informasjon om handskrifter som er brukt i en utgave og kunne forstå variantapparatet
- ha oversikt over utviklingen i handskriftproduksjon etter 1400
  - innføring av papir som skriftmedium
  - humanismen og renessansen som drivkraft i handskriftproduksjon på 1600-tallet; eksport og innsamling av handskrifter
  - innføring av boktrykk på Island, fortsatt overlevering av tekster i handskriftform frem til 1900-tallet
- ha kjennskap til ny- og materialfilologi: hovedprinsipper, hvordan disse tilnærminger skiller seg fra tradisjonell filologi og nevne noen problemstillinger
- ha kjennskap til kodikologiske aspekter av handskrifter og hva disse kan fortelle oss om handskriftets sosiokulturelle bakgrunn
- ha kjennskap til sentrale handskriftkataloger